

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Vita, Et Gestis S. Francisci Xaverii È Societate Iesv Indiarvm Apostoli Libri Qvatvor

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1666

43. Cosmum Turrianum in Societatem admittit.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10854

reperiturum; nec verò omnino promissio defuit. Goam nauigauit properaturus inde in Lusitaniam, sed illum Castrus Gubernator, pecunie regiae Bazaini coactorem dixit, eoque illicio tenuit. Fide necessarij promissi Deo fracta; flagitiosior quam ante, iam totum biennium confessione abstinebat. Ergo Bazaini cum Xauerium in foro conspexisset, totus erubuit declinaturus haud dubie congressum si licuisset per vrbanitatem; fronte nihilominus deterfa, vultumque indutus securum, & hilarem, obuiam processu venienti, salutans & manum ad osculum prehensens, at illam Xauerius, auersatus osculum, retraxit, & simul grauiter, ac dolens. Etiam num hic Fili ait, & adhuc in India? cur nondum in Europa, quod Deo, & mihi sanctè receperas, ac propterea Malaca solueras? quis datam fidem, quis iter intercepit? consulus iuuenis, interiori magis exprobratione, quam verbis viri Dei, defendere aliquid dum tentat, fucum quem faceret non satis reperit. At instans acrius titubanti vir sanctus ejusque se in animum penetrans; quod, inquit, non es in Lusitania, esto id egerit, qui te inter Indos retinuit; verum confessione sacra, quod biennio iam cares; quid excusare potes, vel fingere. Cæterum quicquid sit, scito me tibi non prius reconciliandum, quam tu cum Deo in amicitiam redieris. Quibus intimè commotus, Religione interposita promissit, se quanto citius adfore, ad retractandas cum ipso accuratè elapsi biennij rationes; tanto verò sensu animi pœnitentis promissum id obiit, vt nihil recusaret quod tunc imperabat Xauerius, & ex eius præscriptis vitam deinceps exigeret.

Bazaino Goam reuersus Apostolus, nostrorum qui erant in Collegio S. Pauli procliuitate in omnem virtutem egregia, est mirificè recreatus. Eorum sudores conuersionibus ethnicorum, & Christianorum profectibus diuina bonitas liberalissimè secundabat. Meditatione Exercitiorum formabant homines illustris ad populum exempli; & sublimis ad cœnobita virtutis. Multos cenfer sua quadam epistola Cosmus Torres seu Tuerianus; vnus ipse illorum nunc mihi sufficiat. Cum classe Hispali nauigarat quam ad Molucas indagandas soluisse narrauimus. Post longum & infelix iter, in Xauerium incidit, obseruataque in eo Amboini vitæ norma, & strenuitate Apostolici operis, disciplinæ illius desiderio captus est, & Societate nobilissimi laboris: prius itamen, qua causa incertum, agere voluit cum Episcopo Goano; sacerdos erat ingentis animi, virtutis non planè vulgaris, sed maiorum capacis si ductores haberet, quos Goæ in Societatis Patribus, Xauerio maxime, inuenit; ante hos liquidem inquietus, nec habitis contentus, nec quibus careret, aut quid veller sat gnarus, secum perpetuò litigabat. Goæ quintum iam mensem Episcopi vicarius, veteri sua fluctuatione agitatus, in Collegium venit, agensque cum Nicolao Lancilotto de rebus diuinis, Collegium suum illi aperuit, rogauitque ab eo doceri, noua hæc forma instituti nostri cuiusmodi esset, qua ipse Amboini, vt primum Xauerium viderat, senserat se incredibiliter affici: eam explicatius per-

43

Cosmum Tuerianum in Societatem admittit.

Q 2

spectam

spectam, suo plane ex genio competit, & ex voto, cuius summa hæc erat, magna pati, & agere pro Dei gloria. Exercitia ingressus, de amplectendo quod tantopere probarat, diliberaturus, secundo vix die, tantum hausit è cælo lucis, tantum gaudiorum, & tranquillæ mentis, ut inter beatos versari se crederet, mirareturque apud Lancillortum, nuda illa effata æternæ veritatis quæ proponuntur in exercitiis, antea milies ab se lecta, nunquam mouisse animum, nedum, ut tunc fecerant, rapuisse. Pusillitate animi, nihilominus, & grauissimis dæmonum succussionibus, cum in concludenda deliberatione turbaretur, superueniens Xaverius paucis verbis, dubitantem pacauit, & mutua utrimque læticia excepit in Societatem, in qua virtute ac gestis eximie claruit. Hoc ad Indicam expeditionem auctus recenti auxilio, seorsum Malacæ sollicitus Franciscum Perez, & Rochum Oliueram nondum Sacerdotem eò misit, scriptis probè monitos documentis, quales se deberent Deo, sibi, alijs præstare. Goæ ut diximus Gubernatoris morbus, & pietas ipsum detinuit, ubi suum tempus ita dispensauit, ne sibi deesset, dum se alijs tribuebat. Solebat enim quod hinc item seruauit, post diurnas quasque nauigationes, & labores, interiorem secessum petere, adeoque, si posset, solitarias latebras, & syluestres, ubi se diuinis liberalius expleret.

44

Conuersio
militis scele-
ratissimi.

44. Post hoc ut consueta præteream, à quibus solers & benefica mens nusquam esse poterat otiosa, sed non semel iam dictis similia; venationem nequissima bestia sagacem, & laboriosam felici ab eò captura, factam hinc apte subiicio. Miles fuit bellua nequior, ex omni flagitio & sacrilegio concretus, sic tamen ab omni sobria cogitatione alienus, ut annum iam decimum impiatus, absque pœnitentiæ Sacramento infelix traheret, perpetuo licet obiectus exitio, inter assidua quibus interfuerat prælia. Semel quidem Goanum Vicarium adiens, non tam peccata positurus, quam Turcæ nomen vitaturus, tanquam venia indignus reiectus fuerat, sed hac efferaior repulsa, & sempiterni securus supplicij, per quicquid est scelerum, eius moras vrgebat, ut solant qui salutem desperant. Verum enimuero quò aberat longius à conuersionis veræ gratia promerenda, hoc erat dignior sancti Patris mirabilis charitas, quæ illa ipsi obtineret. Comparabatur classis Duce Aluaro Gubernatoris Filio ad expugnandum Adenum, Maurorum arcem in Mechæ faucibus: Goam venit miles inter classarios meriturus; Xaverij periuigil in istiusmodi genere vestigando sagacitas, de profligatissima huius vita cognouit ex amicis: inde illum tueri placidis oculis, & ubi per vicos occurreret, salutare hilariter, & amico alloquio morari: clam autem pro illo apud Deum precès, & lacrimas proferre. Dies aderat ventibus vela & nauibus daturus; commodum offendit vir sanctus hominem & quærit, ex octo nauibus, in quam & quo duce conscriptus? utrumque miles ediderat, cum beatus pater, gratulor mihi hanc sortem tam bonam; eadem & ipse nauiferor; & manum prehensens; vnà, inquit, camus; oblatum honorem haud